

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

w sprawie **I.S.**

skazanego z art. 189 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 5 listopada 2024 r.

kasacji obrońcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 2 października 2023 r., sygn. akt II AKa 84/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 28 lutego 2023 r., sygn. akt II K 109/21,

**I. uchyla zaskarżony wyrok a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw.
z art. 518 k.p.k. także w odniesieniu do A. K., P. S. oraz P. L. i
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**

**II. zwraca oskarżonemu uiszczoną przez niego opłatę od
kasacji.**

Marek Pietruszyński

Andrzej Stępka

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 28 lutego 2023 r., sygn. akt II K 109/21:

1. skazał I. S.:

- na karę 2 lat pozbawienia wolności za to, że w nocy z 14 na 15 maja 2021 r., w S., wspólnie i w porozumieniu z A.K., P.S., P. L. oraz inną ustaloną osobą, pozbawili wolności K. S. w ten sposób, że pod pozorem spotkania zwabili go w odludne miejsce i tam obezwładnili przez przewrócenie na ziemię i po wykręceniu rąk za plecy założyli kajdanki, i tak pokrzywdzonego przetrzymywano kilka godzin, a uwolnienie nastąpiło po wcześniejszym przewiezieniu w bagażniku auta w pobliże jego miejsca zamieszkania, przy tym oskarżony I.S. kopał pokrzywdzonego i zadawał mu uderzenia, a takie zadawała również oskarżona A.K., co łącznie skutkowało powstaniem obrażeń ciała w postaci wielomiejscowych powierzchniowych obrażeń ciała, a to twarzoczaszki w postaci podbiegnięcia krwawego okolicy powieki górnej oka lewego o wym. 1x1 cm, okolicy tułowia i talerza biodrowego lewego w postaci podbiegnięć krwawych, w tym o wymiarach 12x8 cm i otarć naskórka, kończyny górnej lewej okolicy stawu łokciowego w postaci otarcia naskórka o wymiarach 2x1 cm, obu nadgarstków w postaci otarć naskórka o szerokości do 2 cm, kończyny dolnej lewej w postaci podbiegnięcia krwawego uda o wymiarach 5x6 cm oraz otarć naskórka podudzia o długości do 4 cm, powodujące naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni, a nadto oskarżony I.S. kierował groźby popełnienia przestępstwa na szkodę pokrzywdzonego i członków jego rodziny, które wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będą spełnione, a ponadto groźby mające na celu zmuszenie K.S. do zaniechania zawiadomienia uprawnionych organów o popełnieniu przestępstwa na jego szkodę, a także usiłował włożyć do ust pokrzywdzonego wibrator, podał i pociął nożyczkami jego odzież i buty, przyciął kawałek włosów, zerwał łańcuszek z szyi, uniemożliwiał przyjęcie pozycji pionowej, przetrzymywał na trawie podczas deszczu doprowadzając do zziębnięcia, fotografował i nagrywał stan w jakim ten pozostawał z jednoczesnym informowaniem, że takie zapisy znajdują się na F., a takie działania tego oskarżonego, skutkowały łącznie szczególnym udręczeniem osoby pozbawionej wolności, tj. za czyn z art. 189

§ 1 k.k. w zw. z art. 189 § 3 k.k. w zw. z art. 190 § 1 k.k., art. 245 k.k., art. 157 § 2 k.k., art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

- na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności za to, że w dniu 16 maja 2021 r., w S., wypowiadał wobec K.S. groźby karalne pozbawienia życia lub spowodowania obrażeń ciała u członków jego rodziny, tj. za czyn z art. 190 § 1 k.k., zaś na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., orzekł wobec niego karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, na jej poczet zaliczając okres rzeczywistego pozbawienia I.S. wolności w sprawie;

2. za ten sam, wyżej opisany czyn, skazał A.K. na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres próby 3 lat, P.S. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres próby 2 lat i P.L. – na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres próby 2 lat, przy czym:

- na mocy art. 72 § 1 pkt 2 k.k. zobowiązał oskarżonych A.K., P. S. i P.L. do pisemnego przeproszenia pokrzywdzonego K.S. za krzywdy wywołane zdarzeniem związanym z bezprawnym pozbawieniem wolności i złożenie takich do sądu w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku,

- na mocy art. 73 § 1 k.k. w okresie próby oddał oskarżoną A.K. pod dozór kuratora,

3. na mocy art. 46 § 1 k.k. zasądził na rzecz K.S.:

a) tytułem naprawienia szkody - od oskarżonego I.S. kwotę 1500 zł, a solidarnie od oskarżonych I.S., A.K., P.L. i P.S. - kwotę 1000 zł,

b) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę - solidarnie od oskarżonych I.S. i A.K. - kwotę 4000 zł, a od samego oskarżonego I.S. kwotę 5000 zł.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych, pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego K.S. oraz prokuratora na ich niekorzyść, wyrokiem z dnia 2 października 2023 r., sygn. akt II AKa 84/23, zmienił wyrok Sądu I instancji w stosunku do oskarżonego I.S. w ten sposób, że:

a. w pkt IV z kwalifikacji prawnej przypisanego mu czynu wyeliminował przepis art. 288 § 1 k.k., a z podstawy prawnej skazania zapis „przy zastosowaniu art. 60 § 2 k.k.” i orzeczoną karę pozbawienia wolności podwyższył do 3 lat,

b. w pkt XI podwyższył wymiar orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności do 3 lat i 4 miesięcy,

c. w pkt XIV uchylił orzeczenie o opłacie zasądzonej od oskarżonego I.S., w pozostałym zakresie, a także w całości w odniesieniu do pozostałych oskarżonych, utrzymując w mocy wyrok Sądu I instancji.

Obrońca I.S. wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając wystąpienie w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w związku z nienależytą obsadą tego Sądu przez trzech sędziów, których powołanie na urząd sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie nastąpiło na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2017.3), a to X.Y., X.Y.1 oraz X.Y.2, co może budzić uzasadnione wątpliwości co do możliwości rozstrzygania niniejszej sprawy przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie z udziałem wskazanych wyżej sędziów w sposób bezstronny i niezawisły.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, w związku z czym podlega rozpoznaniu i uwzględnieniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Wniesiona przez obrońcę skazanego kasacja musiała prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wobec stwierdzenia przez Sąd Najwyższy uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu odwoławczego.

W niniejszej sprawie bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wystąpiła z uwagi na fakt brania udziału w składzie orzekającym w instancji odwoławczej sędziów X.Y., X.Y.1 i X.Y.2, powołanych na stanowiska sędziów Sądu

Apelacyjnego w Rzeszowie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Dalsze rozważania należy rozpocząć od przypomnienia, że zgodnie z punktem drugim uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2 poz. 7) „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność w składzie sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podtrzymuje wielokrotnie już wyrażany w orzecznictwie pogląd o zachowaniu mocy obowiązującej wskazanej wyżej uchwały, mającej moc zasady prawnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22; z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23 i z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22).

Nie ma również wątpliwości, że w świetle powołanych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego, ale także rozstrzygnięć organów międzynarodowych (zob. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19]; z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19]; z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20]; z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* [skarga 43572/18]; z

dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21]; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, *Komisja Europejska przeciwko Polsce*), Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana ustawą o zmianie KRS z 2017 r. nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej.

Konsekwencją dopuszczenia do funkcjonowania, w sferze obejmującej proces nominacyjny sędziego, organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest odpadnięcie przyjmowanego dotąd powszechnie domniemania niezawisłości i bezstronności sędziego nominowanego na wniosek tego organu. Tym samym, jak stwierdzono w uzasadnieniu powołanej wyżej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, nie istnieje już to domniemanie w stosunku do osób, które przystąpiły do konkursów sędziowskich po 17 stycznia 2018 r., a ustalenie czy konkretny sędzia, który uzyskał nominację w opisywanych warunkach, nie jest stronniczy, w sytuacji gdy przestała obowiązywać reguła jego bezstronności, która była zasadą przed 2018 r., wymaga przeprowadzeniu dowodu pozytywnego bezstronności, podczas gdy uprzednio trzeba było wykazać sytuację przeciwną, czyli brak bezstronności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, w szczególności w powoływanej uchwale z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, jak i orzeczeniach organów międzynarodowych, wypracowany został model trzystopniowego testu, pozwalającego na ustalenie czy wady w procesie nominacyjnym konkretnego sędziego sądu powszechnego prowadzą na gruncie krajowym do stwierdzenia nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a na gruncie konwencyjnym do uznania, że skład sądu z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi sądu „ustanowionego na mocy ustawy”, o którym mowa w art. 6 ust. 1 EKPC.

Tego rodzaju test w stosunku do sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, którzy brali udział wydaniu zaskarżonego orzeczenia, Sąd Najwyższy przeprowadzał już kilkakrotnie, za każdym razem z wynikiem dla nich negatywnym. I tak, stwierdził brak bezstronności i niezawisłości sędziego X.Y. wyrokami wydanymi w sprawach o sygnaturze akt: III KK 39/23, III KK 389/23 oraz III KK 52/24; sędziego X.Y.2 wyrokami w sprawach o sygnaturze akt: III KK 52/24 i III KK 189/24, a sędziego X.Y.1 wyrokami w sprawach sygn. akt: III KK 52/24 i III KK 189/24. Sąd Najwyższy w

składzie rozpoznającym niniejszą sprawę poczynione w wyżej wymienionych postępowaniach ustalenia i oceny w pełni aprobuje i podziela płynący z nich wniosek o niespełnianiu przez sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie X.Y., X.Y.2 i X.Y.1 wymogów bezstronności i niezawisłości, co czyni Sąd z ich udziałem – także w niniejszej sprawie – sądem nienależycie obsadzonym.

Nie powielając argumentacji przedstawionej w przytoczonych powyżej sprawach trzeba w tym miejscu podkreślić, że sędziowie Ci nie tylko świadomie wzięli udział w wadliwej procedurze nominacyjnej, ale też w sposób aktywny wspierali przeprowadzane od 2017 r. niekonstytucyjne zmiany w ustroju sądów powszechnych, których jedynym celem było ograniczenie niezależności tych sądów i ich pełne podporządkowanie innym władzom, w tym w szczególności władzy wykonawczej reprezentowanej przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości pełniącego jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego. Wyrazem tego jest, między innymi, zaangażowanie wszystkich wyżej wymienionych w ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa sprzyjającego sprawującemu wówczas władzę obozowi rządzącemu bądź poprzez wejście w skład tego organu, bądź przez podpisywanie list popierających konkretnych kandydatów.

Wszystko to nie pozostawia wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy, w którego składzie orzekali sędziowie X.Y., X.Y.2 i X.Y.1, nie zapewniał oskarżonemu prawa do sądu niezawisłego i niezależnego, ustanowionego ustawą, w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym, bowiem w ocenie niezależnego i obiektywnego obserwatora powstać musi uzasadnione negatywnym wynikiem testów przeprowadzonych przez Sąd Najwyższy przekonanie, że sędziowie Ci, będąc w swojej ocenie ponadprzeciętną miarą związani z określonym środowiskiem politycznym, w chwili orzekania sprawującym władzę wykonawczą, nie cechowali się przymiotem bezstronności.

Z tego względu konieczne stało się uchylenie wyroku w zaskarżonej części, a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. także w odniesieniu do A.K., P.S. i P.L., jako że okoliczności, które legły u podstaw orzeczenia kasatoryjnego, są aktualne także względem tych skazanych, którzy wprawdzie nie wnieśli kasacji, ale byli stronami postępowania odwoławczego, i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Procedując powtórnie, Sąd ten rozpozna sprawę w składzie nie rodzącym wątpliwości co do jego niezależności, niezawisłości i bezstronności, a więc w składzie spełniającym wymóg „sądu ustanowionego ustawą”.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku, przy czym o zwrocie opłat od kasacji zgodnie z art. 527 § 4 k.p.k.

[a.ł]

Marek Pietruszyński

Andrzej Stępka

Eugeniusz Wildowicz